

ΛΑΪΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Έρευνα, καταγραφή, επεξεργασία, σχόλια, διδασκαλία:

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΑΓΙΟΣ

ΚΑΛΒΕΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ
ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΑΔΕΣ ΤΟΥ ΑΣΚΗΤΑΡΙΟΥ

FOLK SONGS OF ZANTE

Research, recorded, arranged, commentaries and taught by

DIMITRIS LAGIOS

KALVIO TRADITIONAL GROUP
ASKITARIO SINGERS

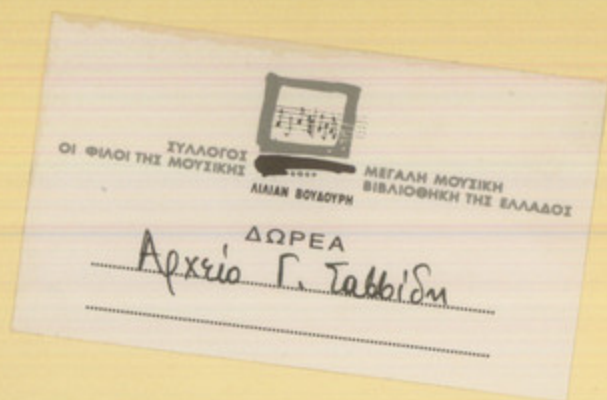

Παραγωγή: «Κάλβειο Μουσικό Σχολείο» Κάλβου 80, Ζάκυνθος, τηλ. (0695) 23802

Αρακύνθου 3, Αθήνα, 11 741, τηλ. 9235640

Production: Kalvio School of Music 80 Kalvou Str., Zante, tel. (0695)23802

3 Arakinthou str., Athens, 11 741, tel. (01) 9235640

Προανάκρουσμα

Καρπός μιας Αγάπης με πόνους και λαβωματιές
γενναμένος από λίγα χορτάρια έλαβε τώρα πνοή.
Γλυκό ειν' το πρόσωπό μας και οι χορδές της φωνής
σαΐτες αγγέλων στα «Λαϊκά Τραγούδια της Ζάκυνθος».
Δυο ήλιοι, δυο φεγγάρια οι χτύποι της καρδιάς
των έφηβων - εραστών· μοσκοβολάει το στόμα.
Ω πατέρα ουρανέ, σημαδεύεις πως ο ήλιος προβαίνει·
ας πάμε νέοι, ανθεί και λουλουδίζει ο ήχος.
Κι όρχο σας κάνω, τα πανιά αντέχουν κι είναι άσπρα,
το αγέρι φυσάει στον Αιγιαλό, η «Γιακίνθη» αρμενίζει!

Δ.Λ.

Introduction

This record is the outcome of a great love affair with the folk songs of Zante. As with all true loves, it gave many pains and sometimes it was like a battle. But the basis of my work, the folk tradition, which had lain untouched for years, is now preserved with this recording.

Memories and tales of the past, sounding like the voices of angels at play. This is how I feel on hearing the folk songs of Zante. The past is recreated in front of my eyes, a past completely unknown to me, a past which becomes alive, familiar, through the folk songs. Thus one can share the atmosphere of the past with all its diversities, contradictions, excitement and, sometimes, mystery.

These songs appear like the sun rising to a musical accompaniment, through the mists of time. For we can all step back listening, now, to the past, surrounded by blossoms and flowers from the blessed island of Zante.

I sound romantic, I may be, I am... but I can see Zante sailing, hyacinth like, full of scents, colours and sound, a journey through time, into the past, with this recording, which is now yours. Listen to it, appreciate it, marvel as I do.

D. L.

Άποψη της Χώρας, του Σκοπού και του Κάστρου από το Ακρωτήριο, αρχές του περασμένου αιώνα.

View of Hora, Skopos and Kastro from Akrotiri, beginning of last century.

Η ΖΑΚΥΝΘΟΣ και...

«FIOR DI LEVANTE», Λουλούδι της Ανατολής.

Η Ζάκυνθος βρίσκεται μεταξύ των παραλλήλων 37° 38' και 37° 56' Β και των μεσημβρινών 20° 42' και 20° 59' Α από Γκρίνουιτς. Νοτιοανατολικά του νησιού είναι το Φρέαρ των Οινουσών, το βαθύτερο σημείο της Μεσογείου (4.404 μ.). Γεωλογικά η Ζάκυνθος είναι «νέα». Τα βουνά της ανάγονται στη δευτερογενή περίοδο (κρητιδική διάπλαση), το λοφώδες μέρος στην τριτογενή του νεοζωϊκού αιώνα και η πεδιάδα στην τεταρτογενή περίοδο.

«Ζάκυνθος» την αναφέρει για πρώτη φορά ο Όμηρος στην «Ιλιάδα» και την «Οδύσεια», την αποκαλεί μάλιστα *υλήεσσα*. Κατά τη μυθολογία, ο Ζάκυνθος, γιος του βασιλιά της Φρυγίας Δάρδανου, με πολεμιστές από την πόλη Ψωφίδα της Αρκαδίας, κατέλαβε το νησί και του έδωσε το όνομά του γύρω στα 1475 π.Χ. Οι Ζακύνθιοι πήραν μέρος στον Τρωικό Πόλεμο. Στους ρωμαϊκούς χρόνους η Ζάκυνθος γνώρισε μεγάλη πνευματική ανάπτυξη. Στη βυζαντινή εποχή κατακτήθηκε από Σαρακηνούς (844 μ.Χ.), ενώ λεηλατήθηκε από τους διαδόχους Σταυροφόρους γύρω στα 1075. Με τη δόξη των Ενετών επανήλθε στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

Η «μεγάλη κατοχή» των Βενετσιάνων άρχισε την 1η του Μάη 1484 και διάρκεσε ως τις 4 Ιούλη 1797. Οι Βενετσιάνοι έφεραν στο νησί το δημοκρατικό κλίμα του πολιτισμού της Δύσης. Από την άλλη πλευρά, οι ντόπιοι ευγενείς απόκτησαν μεγάλα προνόμια και γράφτηκαν στη Χρυσή Βίβλο (*Libro d'oro*), σύμβολο καταπίεσης. Η κοινωνική κατάσταση ήταν μεσαιωνική. Στα 1628 ο λαός, που στέναζε κάτω από το διπλό ζυγό των Βενετσιάνων και του ντόπιου αριστοκρατικού, έκαμε την πρώτη κοινωνική-ταξική επανάσταση στον ελλαδικό χώρο, γνωστή ως «Ρεμπελιό των Ποπολάρων». Για τέσσερα χρόνια οι ποπολάροι-λαός κράτησαν τη διοίκηση του νησιού, έπειτα όμως επανήλθε η αριστοκρατία. Από το λήθαργο ξύπνησε ο λαός με τη Γαλλική Επανάσταση, τα φλογερά και μαχητικά κηρύγματα του «Ρήγα της Εφτανήσου» Μαρτελάου και τον ερχομό, στις 4 του Ιούλη 1797, των Γάλλων Δημοκρατικών. Τότε κήκη το *Libro d'oro* και φυτεύτηκε το Δέντρο της Ελευθερίας στον Πλάτυφορο. Την κυριαρχία των Γάλλων διαδέχθηκε το 1798 η κυριαρχία των Ρωσοτούρκων, που και αυτή τερματίστηκε το 1800 με τη δημιουργία του πρώτου ανεξάρτητου νεοελληνικού κράτους που ονομάστηκε *Εφτανησιακή Πολιτεία*. Ακολούθησαν σύντομες κατοχές του νησιού από Γάλλους αυτοκρατορικούς και Άγγλους.

Η Ζάκυνθος ήταν ο φάρος και το καταφύγιο των αγωνιστών του Εικοσιένα. Τούρκοι δεν πάτησαν το χώμα της, γιατί υπήρχαν οι Βενετσιάνοι και η αγγλική «προστασία». Το 1848 άρχισαν οι *ενωτικοί αγώνες* για την Ένωση της Επτανήσου με την

ZANTE* and...

The Italian name for Zante is «FIOR DI LEVANTE» which means flower of the East. Zante lies between 37° 38' and 37° 56' North, and 20° 42' and 20° 59' East.

To the North East of the island is the Well of Inouses which at 4,404 metres is the deepest point in the Mediterranean. Geologically Zante is new. Its mountains were formed in the Cretaceous age. The hill formations go back to the Tertiary period of the neozoic age, whilst the plains were formed during the quaternary period.

Zante is first mentioned by Homer in both the Iliad and the Odyssey and describes it as being well wooded *υλήεσσα*. According to mythology, Zakyntos, son of the Frygian King Dardanus, helped by warriors from the Arcadian city of Psosida, occupied the island in about 1475 B.C. and named it after himself. The Zakyntians participated in the Trojan war. During Roman times Zante's cultural tradition flourished but in Byzantine times it was occupied by the Saracens (844 A.D.), and later plundered by the ill-famed Crusaders circa 1075. Helped by the Venetians, it returned to the Byzantine Empire.

The «great occupation» of the Venetians started on the 1st May 1484 and ended on the 4th July 1797. The Venetians brought to the island the creative climate of Western civilization. However, the island's aristocracy obtained great privileges and their names were inscribed in the Golden Bible (*Libro d'oro*) which became a symbol of oppression. The island's social system reflected the Middle ages. In 1628 the island's population, suffering under the double yoke of the Venetians and their own aristocracy, started the first class and social revolution in Greece known as the «Revolt of the People». The people then governed their own island for four years after which the nobility again became the ruling class.

The ideas of the French Revolution, the fiery and warlike proclamations of Martelaos — the Rigas of the Ionian islands — and the arrival of the French Democrats of the 4th July 1797 once more stirred the people from its lethargy. The *Libro d'oro* was burnt and the Tree of Freedom was planted in a street called Platyforos. A Russo-Turkish army arrived on the island in 1798 and in 1800 the first independent state of modern Greece called the «Heptanesian State» was created. The French and English armies in their turn occupied the island.

During the 1821 revolution, Zante was a shelter and a spiritual lighthouse for Greek freedom fighters on the mainland against the Turks who never succeeded in occupying the island which remained under Venetian and English «protection». The struggle for union starting in 1848 aimed to unite the seven islands with mainland Greece. This aim was realised on the 21st May

* or Zakyntos as it is also known.

Ελλάδα και η μεγάλη ώρα έφτασε στις 21 του Μάη 1864. Στο κάστρο της Ζάκυνθος υψώνεται η γαλανόλευκη μέσα σ' ένα λαϊκό πανηγύρι.

Πνευματική ραχοκοκαλιά της νεοελληνικής κουλτούρας μπορεί να χαρακτηριστεί η Ζάκυνθος για την προσφορά της στα γράμματα και τις τέχνες. Και συμβαίνει το εξής: Κάθε επώνυμος δημιουργός, ποιητής, λόγιος, καλλιτέχνης, εκτός από τον αγώνα για την τέχνη του, οργανώνεται πολιτικά. Ο Διονύσιος Σολωμός (1798 - 1857) μνήθηκε φιλικός. Ο Ανδρέας Κάλβος (1792 - 1869), καρμπονάρος. Ο Ούγο - Νικόλαος Φώσκολος (1778 - 1827) κυνηγήθηκε από τις αυστριακές αρχές για τις πολιτικές του ιδέες και κατέφυγε στη Ζυρίχη. Ο Αντώνιος Μαρτελάος (1754 - 1818), φιλικός, δάσκαλος της τριάδας που προαναφέραμε και η πιο έντονη επαναστατική φυσιογνωμία της Ζάκυνθος. Ο Αντώνιος Μάτεσις (1794 - 1875), συγγραφέας του *Βασιλικού* και ποιητής, φιλικός. Ο Δημήτριος Γουζέλης (1774 - 1843), ο ποιητής του *Χάση*, συγκροτεί σώμα από Ζακυνθινούς πατριώτες και πολεμεί στο Μοριά. Ο Γεώργιος Τερτσέτης (1800 - 1874), ποιητής και ιστορικός, πολέμησε στη Ρούμελη· ήταν ένας από τους δύο δικαστές που αρνήθηκαν να υπογράψουν το προμελετημένο έγκλημα για την καταδίκη του Γέρου του Μοριά. Ο Ερμάνος Λούντζης (1806 - 1868), ιστορικός, ριζοσπάστης δουλευτής. Ο Παναγιώτης Χιώτης (1814 - 1896), ιστορικός, ριζοσπάστης. Ο Νικόλαος Καντούνης (1767 - 1834), παπάς, φιλικός και ένας από τους κορυφαίους ζωγράφους της εφτανσιακής σχολής. Ο Φραγκίσκος Δομενεγίνης (1809 - 1874), μουσικοσυνθέτης, ριζοσπάστης. Ο Παύλος Καρρέρ (1829 - 1896), μουσικοσυνθέτης. Τα έργα του, που υμνούσαν ήρωες του '21, απαγορεύτηκαν. Βοήθησε τον εφτανσιακό λαό για την απελευθέρωσή του και συνέβαλε ο ίδιος και με το έργο του στην εκθρόνιση του Όθωνα.

Επίσης, άλλα πολιτιστικά γεγονότα και πρόσωπα στη Ζάκυνθο που σημάδεψαν τους καιρούς είναι:

Ο Νικόλαος Λουκάνης —ο παλιότερος Ζακυνθινός ποιητής— έζησε στις αρχές του 16ου αιώνα και μετέφρασε έμμετρα στη δημοτική την *Ιλιάδα*, που τυπώθηκε στη Βενετία το 1526.

Το 1571 ανεβαίνουν στη σκηνή για πρώτη φορά στα νεότερα χρόνια οι *Πέρες* του Αισχύλου. Τέλη του 17ου αιώνα με αρχές του 18ου διαμορφώνεται στη Ζάκυνθο ο εφτανσιώτικος νατουραλισμός στη ζωγραφική. Η τεχντροποία αυτή χρησιμοποιεί το μουσαμά και το λάδι, εκφράζει δε τις ιδέες του *αστικού στοιχείου*, που τόσο πρόωγα ανέρχεται. Γενάρχης της σχολής αυτής είναι ο Παναγιώτης Δοξαράς (1662 - 1729) και ακολουθούν: Γερώνυμος - Στρατής Πλακωτός ή Πιτόρος (1680 - 1728), Νικόλαος Δοξαράς (1690 - 1775), Γιαννάκης Κοραής ή Καστρινός (17.. - 1799), Νικόλαος Κουτούζης (1741 - 1813), παπάς και σατιρικός ποιητής.

Πολλά πρόσφεραν με την τέχνη τους οι: Ελισάβετ Μουτζάν - Μαρτινέγκου (1801 - 1832), η πρώτη Ελληνίδα πεζογράφος. Ο Σπύρος Δε Βιάζης (1849 - 1927) και ο Λεωνίδα Ζώης (1865 - 1951), ιστορικοί. Ο μουσικοσυνθέτης Αντώνης Καπνίσσης (1813 - 1885). Ο θεατρικός συγγραφέας Γρηγόριος Ξενοπούλος (1867 - 1951).

Δίπλα στον αγώνα των επώνυμων δημιουργών, ένας λαός μαχόταν για την ελευθερία και τα δικαιώματά του με το αίμα και την τέχνη του. Ήταν μια εποχή που η Ζάκυνθος φλεγόταν από πνευματικό, καλλιτεχνικό και επαναστατικό πυρετό.

...ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ

Τα τραγούδια της Ζάκυνθος έχουν τις ρίζες τους στην αρχαία και τη δυζαντινή Ελλάδα. Επιδράσεις έχουν επίσης δεχτεί από την Κρήτη και την Ιταλία. Αναφέρομαι στις αρέκιες, τα αγροτικά και τη ζακυνθινή ψαλμωδία, που κράτησαν το μουσικό τους χαρακτήρα μορφικά αυτόνομο.

Αναπτύσσονται όλοι αυτοί οι ήχοι, ευδοκίμουν και συγκλίνουν πριν και μετά την πτώση της Βενετίας στα Εφτάνησα. Είναι η ψυχή, ο καθρέφτης και το όπλο στα χρόνια εκείνα με τις μεγάλες αλλαγές τα λαϊκά αυτά τραγούδια. Δεν μπορεί να δεχτούμε ότι τυχαία τραγουδούσαν οι Ζακυνθινοί για τα Ψαρά, για το αρματολίκι σ' άγρια δουνά της Ελλάδας και για την Αγιά-Σοφιά.

Είναι χαραγμένη βαθιά η αγωνία και η πάλη των τάξεων, η προσδοκία για την ένωση με την Ελλάδα και κυρίως μια ώριμη πολιτική συνείδηση των ανθρώπων του λαού που καταγράφεται στο τραγούδι τους.

Τα ΑΓΡΟΤΙΚΑ τραγούδια της Ζάκυνθος είναι σε γρήγορο δίσυμο ρυθμό και κινούνται πάντα σε ματζόρε σκάλες. Διακρίνονται για τη χάρη τους, τη λεπτότητα των τόνων και τη διαύγεια των χρωμάτων τους.

Το πανηγύρι της Αγίας Μάβρας στο Μαχαιράδο, τέλη περασμένου αιώνα.
The fest of Santa Mavra at Maherado, the end of last century.

1864, when the blue and white flag of Greece was raised on the castle of Zante to popular acclaim.

For its contribution to letters and the arts Zakythos is recognised as the intellectual foundation stone of Modern Greek culture. Thus every Zakythian artist had a political side to his creativity. For example, the national poet Dionysios Solomos (1798-1857) is initiated into the secrets of the *Filiki Etairia* (The Friendly Society). Andreas Kalvos (1792-1869) belonged to the Carbonari. Ugo Nicolaos Foscolos (1778-1827) was prosecuted for his political ideas by the authorities in Austria where he lived and had to take refuge in Zurich. Antonios Martelaos (1754-1818) who taught these poets was a member of the *Filiki Etairia* and the most powerful revolutionary figure of Zante. Antonios Matesis (1794-1875) the author of the *Basil plant* was also a poet and member of the *Filiki Etairia*. Dimitrios Gouzelis (1774-1843), the poet of the *Chasis*, formed an army unit of Zakythian patriots and fought the Turks in the Peloponnese. Georgios Tertsetis (1800-1874), poet and historian, fought on the central mainland and was one of the two judges who refused to sign the death sentence so criminally passed on the old man of Morea, Kolokotronis. Hermanos Lountzis (1806-1868), historian, radical, and member of the Greek Parliament. Panayiotis Chiotis (1814-1896), historian and radical. Nikolaos Kantounis (1767-1834), priest, member of the *Filiki Etairia*, and one of the leading artists of the Heptanesian School of painting. Frangiscus Domeneginis (1809-1874), composer and radical. Pavlos Karer (1829-1896), composer whose music in praise of the heroes of the 1821 revolution was banned, helped to liberate the seven islands and contributed to the overthrow of king Othon.

Other personalities and cultural events that marked the times are the following: Nikolaos Loukanis —the oldest Zakythian poet. He lived at the beginning of the sixteenth century and translated the *Iliad* in verse in demotic Greek. This was printed in Venice in 1526.

In 1571 the *Persians* of Aeschylus was performed for the first time since the end of the classical age. At the end of the seventeenth century and beginning of the eighteenth the movement of the Heptanesian naturalism was formed in Zante. This kind of painting uses oilcloth and oil and expresses the ideas of bourgeoisie which was formed at an early stage. Most important of the Heptanesian school of painting is Panayiotis Doxaras (1662-1729) followed by Geronymos - Stratis Plakotos or Pitoros, and Nikolaos Doxaras (1690-1775). Yianakis Koraeos or Kastriinos (17..-1799). Nikolaos Koutouzis (1741-1813), priest and satiric poet.

The following authors also contributed to the culture through their art in a considerable way: Elizabeth Moutzan - Martinegou, the first woman prosewriter. Spiros De Viazis (1849-1927) and Leonidas Zois (1865-1951), historians. The composer Antonis Kapnisis (1813-1885) and the playwright Grigorios Xenopoulos (1867-1951).

At this time when Zante was burning with an artistic and revolutionary fever one finds the people giving their blood in their fight for freedom, side by side with the artists.

Το πνεύμα, η γρήγορη μελωδική κίνηση, το μουσικό και στιχουργικό κλίμα στ' αγροτικά είναι καθαρό και ιδιόμορφο. Η δε διάθεση αστειών και μιας λεπτής ειρωνείας εκφράζει την κεφάτη και πολλές φορές πειραχτική πλευρά μιας ντόπιας ιδιαιτερότητας.

Τα τραγούδια αυτά χορεύονται αντίστοιχα με λαϊκούς χορούς του νησιού και συνοδεύονται από τα παραδοσιακά *ταμπουρλονιάκαρα* (νταούλι και πίπιζα) ή από βιολί, ακορντεόν και κιθάρα.

Σώθηκαν από λαϊκούς οργανοπαίχτες και με την προφορική παράδοση των χωρικών μας. Ο Τάσης Κουκής στο Κερί, ο Μπάμπης Χαραλαμπαίος στον Άγιο Λέοντα, η Ρούσα Τσουκαλά στις Ορθωνιές μου τραγούδησαν στιχάκια και στιχάκια. Ο πλούτος των αγροτικών είναι μεγάλος, εδώ έχω κάνει μια μικρή επιλογή.

Βέβαια, δημοτικά τραγούδια και χοροί από το Μοριά και τη Στερεά Ελλάδα ταξίδεψαν στη Ζάκυνθο. Η έκφρασή τους όμως χρωματίστηκε μ' έναν άλλο τρόπο όταν δέχτηκε την επίδραση, στον ήχο και την κίνηση, της λαϊκής Ζακυνθινής ευαισθησίας.

Η ρυθμική αγωγή και τα μελίσματα των αγροτικών δεν έχουν σχέση με τις αρέκιες που τραγουδιούνται στη χώρα. Κοινό γνώρισμα στα αγροτικά, τις αρέκιες και τη Ζακυνθινή εκκλησιαστική μουσική παράδοση είναι το κυρίαρχο λαϊκό στοιχείο στην ερμηνεία και στον τρόπο έκφρασης.

ΑΡΕΚΙΕΣ. Παλιά λαϊκά τραγούδια της Ζάκυνθος, εμπνευσμένα και τραγουδιαμένα από ανώνυμους ανθρώπους του λαού. Πολυφωνικά και χωρίς τη συνοδεία οργάνων (*a capella*). Τραγούδια της ταβέρνας. Υμνούν τον έρωτα, αλλά και εμψυχώνουν το λαό για τον ξεσηκωμό ενάντια στον κατακτητή, όχι μόνο της Επτανήσου, αλλά όλης της Ελλάδας. Υπάρχουν όμως και αρέκιες επώνυμων δημιουργών, όπως ο *Ύμνος του Μαρτελάου*, *Στων Ψαρών* του Σολωμού, στίχοι από την *Κυρά Φροσύνη* του Βαλαωρίτη.

*Αγρότισσα με Ζακυνθινή φορεσιά εποχής, ακοναρέλα Δ. Καλλιδικά.
Αγρότης με Ζακυνθινή φορεσιά, ακοναρέλα Δ. Καλλιδικά.
Female rural with Zakynthian costume of that time, painting by D. Kalivokas.
Male rural with Zakynthian costume, painting by D. Kalivokas.*

Ετυμολογικά η λέξη *αρέκια*, γράφει ο ιστορικός Α. Ζώης στο Λεξικό του, προέρχεται από το ιταλικό *a orecchio*, που σημαίνει «με τ' αυτί». Δεν αποκλείεται όμως, κατά τη γνώμη μου, να είναι και παραποίηση της λέξης *αριέτα*, δηλαδή μικρή άρια. Γραφτές μαρτυρίες για τα τραγούδια αυτά δεν έχουμε. Από συζητήσεις μου με παλιούς Ζακυνθινούς τραγουδιστές —τον Μίμη Κουτρομπή, τον Τζωρτζάκη Μελισσηνό, τον Νιόνιο Λέντζερη— και από τα διαβάσματά μου, διαπίστωσα ότι διαμορφώθηκαν στα τέλη του 18ου αιώνα με αρχές του 19ου, μια εποχή που στη Ζάκυνθο και τα άλλα Επτάνησα το πνευματικό επίπεδο ήταν πολύ ανεβασμένο. Αριστοτεχνικά ξυλόγλυπτα

Γέρανος ή Μεγάλος Ζακυνθινός.

Geranos or great Zakynthian dance.

... ZANTE'S SONGS

The songs of Zante have their roots in ancient Greek and Byzantine tradition. They have also been influenced by Cretan and Italian tradition. I am referring to the *arekies*, rural songs, and church singing which kept their musical form and identity autonomous.

The development of the traditional music flourished before and after the fall of Venetian power in the Ionian islands. These folk songs were the soul, the mirror and the weapon of the people during those years when important historical and political changes occurred. It is not accidental that the Zakynthians were singing about the destruction by fire of the island of Psara, about freedom fighters in the wild Greek mountains and about Aghia Sophia.

A deeply felt sense of class and struggle, the hope and expectation of unity with mainland Greece and most of all a mature political conscience in the people are reflected in their songs.

The RURAL songs of Zante are sung in quick duple rhythm and always move along major scales. Grace, subtlety of tunes and lucidity of colours make them unique. The atmosphere, the swift melodious movement, the mood of music and verse is clear and original. A disposition to joke as well as a very subtle irony expresses the cheerful and teasing aspect which is a local oddity.

These songs danced to island folk dances are accompanied by the traditional musical instruments called *tambourloniakara* (i.e. *daouli* and *pipisa*) or by violin, *acordeon* and guitar.

They are still in existence thanks to folk musicians and the oral tradition of the villages. Tasis Koukis, from the village of Keri, Babis Charalambeos, from Aghios Leontas, Roussa Tsoukala, from Orthonies, sung for me hundreds of verses. From the great variety of rural songs I have made only a small selection here.

Of course, rural songs and dances from the Peloponnese and mainland Greece were known in Zante. But the sound and movement of these songs and dances from the mainland was influenced by a deep feeling which is typical of the culture of the Seven Islands.

The rhythm and melody of rural songs has no connection with *arekies* which are sung in the town of Zante. A common denominator in all three categories of songs in Zante —the rural, *arekies* and church singing— is that in both interpretation and expression, a strong folk element prevails.

AREKIES are the old folk songs of Zante inspired and sung by anonymous people. Polyphonic and without musical accompaniment they were sung in tavernas. They praise love and also hearten the people to rise against their local and national conquerors. Furthermore, there are also *arekies* written by particular poets like the *Hymn* by Martelaos, *On Psara's ridge* by Solomos, and verses from *Mistress Frosyne* by Valaoritis.

According to historian's L. Zois' dictionary, the word *arekia* derives from the Italian word *a orecchio* which means by the ear. This in my opinion does not exclude the possibility that the word may derive from falsification of the word *arieta* which means short aria. We have no written sources for these songs.

From discussions I had with old Zakynthian singers such as Mimis Koutroubis, Tzortzaki Melissinos, Nionio Lentseri —and also from my own studies—, I ascertained that the *arekies* were formed circa the end of the 18th century and the beginning of the 19th, a time when the cultural and intellectual background was very advanced in Zante and the other Ionian islands.

Το «Κάλβειο Παραδοσιακό Συγκρότημα» εγκαινιάζει το υπαίθριο Δημοτικό Θέατρο Ζακύνθου με τα «Λαϊκά Τραγούδια της Ζακύνθου» στις 2 Αυγούστου 1985.
The «Kalvio Traditional Group» inaugurates the summer time Zakynthian City Theatre with the «Folk Songs of Zante» in August 2, 1985.

τέμπλα εκκλησιών, μεγάλοι ζωγράφοι, αξιόλογοι συγγραφείς, ιστορικοί, λαϊκό θέατρο και κορυφαίοι ποιητές συνθέτουν τον πολιτιστικό της πίνακα.

Η ταβέρνα στη Ζάκυνθο λειτούργησε σαν λαϊκό σχολείο, όπως η Αγορά στην αρχαία Ελλάδα. Χωρίς να εξιδανικεύω το χώρο, πίνοντας κρασί (Ξεροσφύρι, συνήθως) και τραγουδώντας, δημιουργείται μια «ψυχική μέθη», μια ατμόσφαιρα, που, αν έχεις λίγο ταλέντο, σε προκαλεί να παίζεις μ' ένα διάλογο, μ' ένα στίχο, με μια μελωδία. Ακόμα και σήμερα συμβαίνει αυτό. Έχω φίλους του πατέρα μου, όπως τον Γιάννη Μαρίνο ή Βιόλα, τον Γιώργη Στρούζα, τον Αποστόλη Βαρυπάτη, που πίνοντας αυτοσχεδιάζουν ομιλία. Στην ταβέρνα γεννήθηκε η αρέκια κι έγινε η ντοπιολαλιά των Ζακυνθινών. Ψαράδες, φουρναραίοι, ψαλτάδες και καμινάρηδες, όταν τραγουδάνε αρέκιες, νιώθουν ότι ψάλλουν στην εκκλησία του Αγίου Διονυσίου σε μεγάλη γιορτή. Αναδίνεται ένα συναίσθημα μυσταγωγίας. Η ζακυνθινή ψαλμωδία δεν διαφέρει πολύ από τις αρέκιες, οι οποίες συγγενεύουν στο άκουσμα με τραγούδια της νότιας Ιταλίας και εβραϊκούς ύμνους.

Κυρίως στη Χώρα του νησιού άνθισαν οι αρέκιες και συγκεκριμένα στην περιοχή του Άμμου. Η πρώτη φωνή είναι απλή και, ρινόφωνα όπως αρχίζει, θυμίζει πολύ τον δυζαντινό τρόπο ερμηνείας, η δε πρώτη νότα του τραγουδιού είναι συνήθως η δεσποζουσα της σκάλας. Ιδιαίτερο ρόλο στα τραγούδια αυτά παίζει το ηχώχρωμα κάθε φωνής, που πρέπει νά 'χει το ίδιο ταίριασμα (ένταση και χρώμα), για να δέσει η αρμονία. Πολλές φορές, στο τέλος των φράσεων έχουμε την προσθήκη μιας ακόμα φωνής που μπαίνει μια τρίτη πάνω από τη μελωδία του τραγουδιού και λέγεται «σουλτάνα» έτσι η αρέκια γίνεται πεντάφωνη. Η αρμονία κινείται στην κλασική τρίφωνη συγχορδία και μάλιστα πάντα σε ματζόρε σκάλα. Τον τόνο βρίσκουν από ένστικτο ο πρίμος ή η τέρτσα, γιατί αυτοί αρχίζουν την αρέκια a solo. Συνήθως στον τρόπο του Sol ή La₂. Με το στοιχείο της ταιριασμένης αρμονίας, λόγω των συγγενικών φωνών, έχουμε ένα αρμονικό αποτέλεσμα, σφιχταγκαλιασμένο dolce, με την εξής αντίθεση: Επειδή ερμηνεύονται «όξω φωνή» fortissimo και δεν γίνονται σημαντικοί χρωματισμοί στη δυναμική, θγαίνει μια σκληράδα, που χαρακτηρίζει τα τραγούδια αυτά, η δε κίνηση των φωνών είναι πλατιά. Στις αρέκιες το ρυθμικό στοιχείο φαινομενικά είναι χαλαρό, με παύσεις και πλαταιασμούς. Κι εδώ έχουμε συγγένεια με τον δυζαντινό τρόπο της ψαλμωδίας. Μελετώντας όμως το τραγούδι, ακούς κάποια εσωτερική δύναμη του ρυθμού και στις παύσεις ακόμα. Μερικές αρέκιες (όπως η μηλούλα) λέγονται «κοφτές», γιατί το τελείωμα κάποιων μουσικών φράσεών τους κόβεται. Σ' αυτή την περίπτωση, βλέπω την επιρροή των κρητικών τραγουδιών, που τα ξεχωρίζεις από τα κομμένα κλεισίματα των φράσεων. Τραγουδούν φωνές πέντε στις αρέκιες: πρίμο, σιγόντο, τέρτσα, αμπάσο και σουλτάνα. Το τραγούδι των λαϊκών αυτών ανθρώπων της ταβέρνας διαπνέεται από βαθύ πάθος και σεβασμό.

Masterly wood carved screens in churches, historians, great painters, distinguished authors, folk theatre and leading poets form the cultural picture of the island of Zante.

The taverna in Zante functioned as a school for the people as the *Agora* did in ancient Greece. I am not idealising the place, but by drinking only wine and by singing the soul becomes intoxicated and one's talents inspired by the atmosphere to play with a dialogue, a verse or a melody. This happens even today. Some of my father's friends Yianis Marinos or Violas, George Strouzas, Apostolis Varypatis by drinking improvise *homilia*. The arekies were born in the taverna and became a local word of the Zakynthians. Fishermen, bakers, church singers feel that they sing in the church of Saint Dionysios during an important celebration when they sing arekies. It is like an initiation into divine mysteries.

The Zakynthian church singing is not very different from arekies, which to listen to is similar to songs from Southern Italy and Hebrew hymns.

The first voice solo and nasal, is very reminiscent of byzantine presentation. The first note of the song is usually the one which dominates the scale. The fibre and colour of each voice is of great importance in these songs which must have the same matching (tension and colour) in order to achieve harmony. Sometimes at the end of a phrase another voice is added, a third space above the melody of the song and is called *soultana* (tenor). Thus an arekia is sung by five voices. The harmony moves in the classical tradition of three voice harmony and is always in a major scale. The first and third voices find the tune naturally, because they begin an arekia a solo, usually in the way of Sol or La₂. With the element of matching harmony created by their close relationship the voices unite in a sweet embrace. With this exception: because they are sung fortissimo and the voices are not particularly colourful, there is a typical hardness in these songs, although the range of voices is very wide. The rhythm of the arekies is deceptively relaxed, with pauses and verbal repetitions. There is also a similarity with byzantine church singing. But a study of this singing reveals a powerful internal rhythm even in the pauses. Some arekies like the arekia *little apple tree* are called short because the ending of some musical phrases is cut. In these I see the influence of Cretan songs which are distinguished by the abruptness of the phrases. Arekies are sung by five voices, first, accompaniment, third, bass, and tenor. The singing of the simple taverna people comes with deep passion and reverence.

Ο ανεμόμυλος του Ρορού, σκίτσο Μαρίας Ρουσσέα.
The windmill of Rorou, sketch by Maria Rousseas.

Παράσταση «Ομιλίας», σκίτσο Κώστα Πορφύρη.
Performance «Omilia», sketch by Kostas Porfiris.

Τελάλημα

Οι καμπάνες της Αγίας Μαύρας με τον αρμονικό ήχο τους καλούν το χωριό στο πανηγύρι. Η χαρακτηριστική φωνή του Γεράσιμου Πανά καμπανίζει στ' αυτιά κάθε Ζακυνθινού, φωνάζοντάς τον στην «ομιλία» ο Κρίνος και η Ανθία.

Οι Κουκίδες με το «ταμπουρλονιάκαρο» παίζουν το σκοπό... *ας χαμηλώναν τα δουνά...*, πηγές χαράς και ψυχαγωγίας στη λαϊκή αυτή γιορτή.

Λεβαντίνικος ή Συρτός Ζακυνθινός

Ένα «καλημέρα» στην Ελευθερία, την Αρετή και τον Έρωτα, από τα γελαστά και ηλιοψημένα πρόσωπα των κολίγων, των ποπολάρων και του αστικού στοιχείου της Ζάκυνθος είναι ο λεβαντίνικος ή συρτός ζακυνθινός. Τα δέκατα έκτα κυριαρχούν σε όλο το λαϊκό αυτό χορό, που αρχίζει όπως ακριβώς ο κερκυραϊκός: από την τονική ανεβαίνει θηματικά με δέκατα προς τη δεσπόζουσα. Το πρώτο θέμα του το συναντάμε με μικρή παραλλαγή στον κερκυραϊκό. Οι απλές αρμονίες και τα χαρούμενα 2/4 του ρυθμού μας αφήνουν να προσέξουμε τη μαγεία της μελωδίας, που συνέχεια κινείται, λες και θέλει να διώξει «κάποιο βάρος» και «ν' ανταμώσει με το ταίρι της».

Ο Πικραμένος

Κερίωτικο τραγούδι. Μπαλάντα. Ο ρυθμός είναι δίσημος και επικρατεί η ίδια τραγουδιστική διάθεση και ρυθμική αγωγή με τα περισσότερα αγροτικά της Ζάκυνθος. Τραγουδιέται θαυμάσια στο Κερί από τον Τάση Κουκί και το συγκρότημά του.

Θ' αρχίσω πικραμένος
τα πάθη μου να ειπώ
για μια ξανθομαλλούσα,
την κόρη που αγαπώ.

Περνάω και διαβαίνω
μήπως και την ιδώ,
μήπως και κάμει η κόρη
σε μένα ψυχικό.

Γλυκό είν' το πρόσωπό της,
τα μάτια τα γλαρά,

κι όποιος τα θεωρήσει
του καίνε την καρδιά.

Το θράδυ, δίχως άλλο,
έλα και μην αργείς,
φιλάκι να σου δώσω,
καπάρο να κρατείς.

Μα εγώ φιλή αν σου δώσω
σαν τι καλό θα ιδώ,
που αντίς για ελεημοσύνη
εγώ θα κολαστώ.

Town crier's song

The bells of Santa Mavra with their harmonic sound call the village to the fest. The characteristic voice of Gerassimos Panas chimes in the ears of every Zakynthian, inviting him to the vaudeville - type play by the title of «Krinos and Anthia». The Koukides' family with the instrument -tambourloniakaro- play the theme «If only the mountains could come down». The voice of the town crier and the sound of the instrument are sources of joy and entertainment in this popular fest.

The levantine dance of zakyinthian syrτος

This dance is a «good morning» to Freedom, Virtue and Love from the sunburnt smiling faces of the middle and working classes of Zante. The two octaves prevail throughout this folk dance which begins exactly like the Corkyrian dance. It ascends note by note with two octaves from the I scale to the dominant key. Its melody is reflected, with a slight variation, in the dance of Corfu. The simple harmonies and the cheerful 2/4 rhythm draw our attention to the magic of the melody, which is continuously moving «in order to expell some burden and meet with its other half».

The wretched man

This song, which is a ballad, originates from the village of Keri. The duple rhythm and the same singing mood and tempo prevails in this song as in many rural songs of Zante. It is marvelously sung at Keri by Tasi Koukis and his group.

I will begin in my wretchedness
To tell of my suffering
For a golden haired girl
Whom I love.

I come and go
In case I see her
In case the girl
Takes pity on me.

Sweet is her face
Her eyes are misty

And whoever looks at them
They burn his heart.

Tonight without delay
Come, do not be late
I'll give you a little kiss
As a taste of what's to come.

But if I give you a kiss
What good will it to me
I, who will sin
And do no good.

Στην ταβέρνα ξεροσφύρι.

At the tavern.

Γιαργιτός ή Χορός του Θησέα.

Giargitos or Theseus' Dance.

Αγρότης με νιάκαρα.

A reasani with niakara.

Αρέκια από τους: Γ. Κουρέντε, Δ. Σπαθάτο, Γ. Στάμο, Γ. Τέρτσα.

Arekia by: G. Kourente, D. Spathatos, G. Stamos, G. Tertsas.

Γιαργιτός ή Χορός του Θησέα

Άλλο γνήσιο δρώμενο είναι ο χορός του «Γιαργιτού», που λέγεται ότι είναι ο πα-
νάρχαιος κύκλιος χορός ή χορός του Θησέα.

Υπάρχουν τρεις εκδοχές για την ετυμολογία της λέξης: Γιαργητό ή Διαργητό, από
την κρητική λέξη γιαγέρνω-διαγέρνω, ή από το γύρος, λόγω των πολλών γύρων-
στροφών που απαιτεί ο χορός, οπότε γράφεται Γιαργγυτό.

Αργητός από το αργήεις, δηλαδή ταχύς.

Ακόμα ενδέχεται η λέξη να προέρχεται από τον αρχαίο δήμο της Αττικής Γιαργη-
τό. Είναι λέξη προελληνική, όπως οι λέξεις: Υμηττός, Αρδηττός, Λυκαδηττός κ.ά.
Σήμερα η ονομασία αυτού του δήμου σώζεται μόνο σαν τοπωνυμία στα Ν.Δ. της
Πεντέλης, εκεί ακριβώς που ο Θησέας, όταν γύρισε από την Κρήτη, αφού σκότωσε το
Μινώταυρο, ήρθε σε σύγκρουση με τα ξαδέφια του, τους πενήντα Παλλαντίδες,
όπως αναφέρει ο Πλούταρχος (Θησεύς XIII). Εκεί ο Θησέας έκαμε καθαρτήρια θυ-
σία στο Δία Μειλίχιο και χόρευε. Οι κινήσεις του κορυφαίου είναι δύσκολες.

Η μεγάλη ευκινησία και τα πηδήματα που απαιτεί αυτός ο χορός από τον κορυ-
φαίο αναπαριστούν την πάλη του Θησέα με το Μινώταυρο. Ο χορός έχει «λαδριν-
θώδη» δομή και ολόκληρος ο κύκλος των χορευτών, άνδρες και γυναίκες, ακολου-
θούν τον κορυφαίο, για να καταλήξουν στο λαδύριθο. Η μουσική
του χορού αυτού παίζεται από ταμπουρλονιάκαρα. Στο πρώτο μέρος ο ρυθμός είναι
σύνθετος, στο δεύτερο μέρος είναι δίσημος και μικρή παραλλαγή του λεβαντινικού η
μελωδία. Δεν υπήρχε μουσική σημειογραφία αυτού του χορού ως τον Απρίλη του
1985, που την κατάγραψα.

Η Απαρνημένη

Τραγουδιέται στα χωριά Ορθωνίες και Μαριές. Το μελωδικό του μοτίβο βρίσκεται
πολύ κοντά σε μια από τις παραλλαγές των κρητικών μαντινάδων. Παραλληλίζοντας,
έχουμε σε άλλο τρόπο (σκάλα) μια από τις μελωδίες του κρητικού χορού πεντοζάλη.

*Όρκο τση κάνω τση μικρής κι όρκο τση μαυρομάτας
κι όρκο τση γαιτανόφρυδης, θραδιά να μη τση λείψω.*

*Μία θραδιά τση έλειψα κι η κόρη απερπίστη,
παίρνει τα όρη σκούζοντας και τα θουνά ρωτώντας:*

*Βοννά μου και λαγκάδια μου και χαμηλόκλαδά μου,
μην είδατε τον αγαπώ, τον ψεύτη τση αγάπης,*

*που όταν με φίλιε μου 'λεγε γλυκιά που 'ναι η αγάπη
και τώρα μ' απαράτησε σαν καλαμιά στον κάμπο;*

*Απ' άρμπουρο να γκρεμιστεί, στο κάσαρο να πέσει,
σαν το γυαλί να ραϊστεί, σαν το κερί να λιώσει.*

*Χίλιοι γιατροί να τον βαστούν κι εξήντα μαθητάδες
και δεκοχτώ γραμματικοί να γράφουν τση πληγές του.*

*Καλώς τα κάνετε γιατροί κι εσείς οι μαθητάδες,
ας κόβουν τα μαχαίρια σας κι ας μην πονεί η καρδιά σας,*

*κι έχω πανί αλεξανδρινό σαραπέντε μπράτσα,
κι α' δε σας σώνει ούλο 'φτό, δίνω και την ποδιά μου.*

Giargitos or theseus' dance

Another genuine ritual is the dance of Giargitos which, according to tradition, is a very
ancient circular dance or Theseus' dance.

There are three versions as to the origins of the word Giargitos:

— Γιαργητό or Διαργητό from the Cretan word γιαγέρνω - διαγέρνω or from the word
γύρος, because of the many circles and turnings this dance has, when it is called Γιαργγυτό.

— Αργητός from the word αργήεις meaning swift.

— The word may also derived from the ancient deme of Attica called Γιαργηττό. It is a
prehellenic word as are the following: Υμηττός, Αρδηττός, Λυκαδηττός. Today the name of
this deme survives as a place - name North West of the Penteli mountain range, at the same
location where Theseus, upon returning from Crete after killing the Minotaur, fought with his
cousins, the fifty Pallantides, according to Plutarch Theseus XIII. Theseus set up purifying
sacrifices there to Zeus the Meilichios and danced*. The great agility and jumping which this
dance requires in the coryphaeus represent the struggle of Theseus with the Minotaur.

This dance has a labyrinthine structure and the entire dancers' circle of men and women
follow the coryphaeus into the labyrinth. The music in this dance is played by *tambourloniaka-
ra*. The rhythm is complicated in the first part and in the second in duple time. The melody is a
slight variation of the Levantine dance. The music had never been written down before I
recorded it in April 1985.

* The coryphaeus' movements are difficult.

The rejected woman

This song is sung in the villages of Orthonies and Maries. The melody line is very close to a
variation of the Cretan mantinades. The melody is reflected in a different key in the Cretan
pentozali dance.

*I swear to the young girl, I swear to the black-eyed girl
I swear to the ribbon eye-browed girl not to leave her for even one night.*

*I left her one night and the girl despaired
She walks up to the mountains screaming and asking them.*

*«My mountains and gorges and low tree branches
Have you seen the man I love who lies to love.*

*Who kissed me and told me how sheet our love is
But now he has left me like reeds in the plain.*

*I curse him to fall from the mast into hell
To crack like grass and melt like a candle.*

*One thousand doctors and sixty medical students to hold him
And eighteen writers to describe his ills.*

*Well done you doctors and medical students
Let your knives cut him without compassion.*

*And I have forty five bolts of Alexandrian cloth
And if all that is not long enough, I offer you my apron too».*

Η άμοιση

Ένα από τα σπάνια δείγματα της ελληνικής λαογραφίας, που οι ρίζες του πιθανόν να φτάνουν στη διονυσιακή λατρεία. Διασώθηκε στο χωριό του Άγιου Λέοντα.

Ανήκει στους κυκλικούς, μιμητικούς, σατιρικούς χορούς με τα δρώμενα της αποκριάς. Κορυφαίος του χορού είναι άντρας, γιατί όταν πρωτοφάνηκε η άμοιση δεν είχε μπει στην κοινωνική ζωή η γυναίκα, κάτι αντίστοιχο που συναντάμε και στις ζακυνθινές «ομιλίες».

Εδώ η «πρωταγωνίστρια» κάνει μια αναφορά στη θέση που κατείχε η γυναίκα στη μικρή κοινωνία του χωριού. Διαφαίνεται μια φεμινιστική διάθεση, πρόιμη για την εποχή, και παριστάνει με κωμικοτραγικό τρόπο τα κατώματα μιας ζωής χωριωτοπούλας, που επικαλείται διάφορες καταστάσεις στους χωριανούς και στον άντρα της —τον ουσιαστικά «άμοιρο»— για να δικαιολογήσει αδυναμίες της.

Το τραγούδι αρχίζει ο πρωτοχορευτής a riasere και επαναλαμβάνουν οι άλλοι χορευτές τον ίδιο στίχο ρυθικά με το tempo των κινήσεων, συνεχίζεται δε και τελειώνει με τον ίδιο τρόπο. Τραγουδιέται a capella και θυμίζει χορό αρχαίας τραγωδίας.

*Παντρεύτηκα —την άμοιση— μ' ένα παλικαράκι.
Κάθε πρωί με φόρτωνε μ' ένα σακί κριθάρι,
στο μύλο να το κουβαλώ, στο μύλο να τ' αλέσω.
Βρίσκω το μύλο χάρβαλο και τα πανιά σκισμένα
και βρίσκω και το μυλωνά κακά και πικραμένο.
Να κι ο άντρας μου κι ερχότανε μ' ένα μαχαίρι λάζο,
να μου το βάλει στην καρδιά, να στάξει μαύρο αίμα.
Έτσι παθαίνω πάντα μου κι απαρτάω τον άντρα μου.*

The luckless woman

This dance is one of those rarities of Greek Folklore whose roots go back to the worship of Dionysus. It is preserved in the village of Aghios Leontas and belongs to the circular, imitative and satiric dances such as the carnival dances.

A man is the leader in this dance for, when it was first performed, the woman was not an active participant in social life. We meet its theatrical counterpart in the Zakyntian *homilies* (speeches).

Here the leading male performer playing the woman's part is referring to the position which women had in a small village society. A feminine disposition is displayed, despite its early origins and depicts the comic and tragic way the happenings in the daily life of a lively village woman, who depicts various situations to her fellow villagers and to her husband —who basically is the luckless— in order to justify her weaknesses.

The first dancer sings in a leisurely way followed by other dancers who repeat the melody in strict time. The dance is continued and ends in the same way. It is sung without musical accompaniment (a capella) and is reminiscent of ancient tragedy chorus.

*I —the luckless— was married to a fellow.
Every morning he loaded me with a sack of barley
To carry to the windmill and to grind it.
I find the windmill ramshackle and the sails broken
I find the miller embittered and in bad mood.
And see my husband coming with a curved knife
To stab me through the heart so that I drip black blood
I always suffer thus and I abandon my husband.*

Το αλφαθητάρι

Το μουσικό θέμα είναι ίδιο σχεδόν με το δημοτικό τραγούδι «Λεμονάκι μυρωδάτο», διαφέρει όμως στη ρυθμική αγωγή. Εφτάσημη στο «Λεμονάκι», δίσσημη εδώ. Ο ανώνυμος στιχουργός σε κάθε δίστιχο αρχίζει με τη σειρά των γραμμάτων της αλφαβήτου. Γυρίζοντας στα ορεινά χωριά Άγιο Λέοντα, Ορθωνιές και Μαριές, άκουσα τρεις-τέσσερις παραλλαγές ή μάλλον τρία-τέσσερα «Αλφαθητάρια» διαφορετικά, τόσο στο στίχο όσο και στον ήχο.

*Α μωρέ, από τ' άρφα θε' ν' αρχίσω
κόρη μου να σ' αγαπήσω.*

*ΒΗ μωρέ, θήτα βέβαια σου λέω
πως για σε πονώ και κλαίω.*

*ΓΑ μωρέ, γάμα στείλε μου ένα γράμμα
για να κοιμηθούμε αντάμα.*

*ΔΕ μωρέ, δέλτα δε σου φανερώνω
τη καρδούλας μου τον πόνο.*

*Ε μωρέ, έψιλό μου κυπαρίσσι
ποιος θα σε κορφολοήσει.*

*ΖΗ μωρέ, ζήτα ζώνουμαι στα φίδια
για τα δυο σου μαύρα φρύδια.*

*Η μωρέ, ήτα ή εσένα θέλω
ή καλόγερος θα γένω.*

*ΘΗ μωρέ, θήτα ανθείς και λουλουδίξεις
και τον κόσμονε δουρλίξεις.*

*ΓΙΩ μωρέ, γιώτα γίνουμαι γιοφύρι
να περνάει το τζουβαίρι.*

The alphabet

The musical theme is almost identical to that of the folk song *sweet scented lemon*, it differs only in the rhythm (tempo). Seven rhythm in the «sweet scented lemon» and even rhythm in the alphabet. The anonymous verse maker begins each couplet with the sequence of the letters of the alphabet. On visiting the mountainous villages of Agios Leontas, Orthonies and Maries, I heard three or four variations or three - four «Alphabets» different both in verse and in sound.

*A, my friend from alpha I shall begin
to love you my young girl.*

*B, my friend beta certainly I will tell you
that I am in pains and weep for your love.*

*G, my friend gama send me a love letter
so that we can sleep together.*

*D, my friend delta I will not reveal to you
the pains of my heart.*

*E, my friend who will nipp of you
my long cypress tree.*

*Z, my friend I can even be surrounded by snakes
in order to see your two black eye brows.*

*E, my friend heta either I will have you
or I will become a monk.*

*Th, my friend theta you are blossoming and flowering
and you madden the men.*

*I, my friend yiota I am becoming a bridge
for my love to cross over.*

Οι «Τραγουδιστάδες του Ασκηταριού».

-Askitario Singers-

Κάρτα, αρχές του αιώνα. Card, beginning of century.

Το «Κάλβιο Παραδοσιακό Συγκρότημα» εγκαινιάζει μουσικά την αίθουσα του Εργατικού
 Κέντρου Ζακύνθου στις 31 Μαρτίου 1985.
 The «Kalvio Traditional Group» inaugurates musically the hall of the Zakynthian Labor Center in March
 31, 1985.

Γέρανος ή μεγάλος Ζακυνθινός

Η μουσική του χορού αυτού πιθανόν δεν είναι ζακυνθινή. Θυμίζει πολύ οργανική μουσική του πρώτου μισού του 18ου αιώνα, και συγκεκριμένα ιταλική μουσική μπαρόκ. Ακόμα, απ' ό,τι ξέρω, δεν έχουμε κανέναν άλλο λαϊκό χορό ούτε τραγούδι ζακυνθινό που κινείται σε μινόρε σκάλα. Τον λένε και χορό του Θησέα ή Γιαργιτό.* Τη μελωδία βρήκα γραμμένη στο βιβλίο *Zante* του Salvator, όπως και τη μελωδία της *Απαρνημένης*.

* Διευκρινίζω ότι υπάρχουν δυο-τρεις χοροί με το όνομα αυτό, χωρίς να έχουν μουσική σχέση μεταξύ τους.

Δυο ήλιοι δυο φεγγάρια

Ερωτικό, δοξαστικό τραγούδι. Στίχους του συναντάμε σε κεφαλονίτικο χορό, ακόμη και σε ηπειρώτικο τραγούδι. Θά 'λεγα ότι είναι παραλλαγή της βυζαντινής μελωδίας «Αι γενεαί πάσαι».

*Δυο ήλιοι δυο φεγγάρια λάμπουνε σήμερα,
το ένα στο πρόσωπό σου το άλλο στα σύγνεφα.*

*Μου θάμπωσες το φως μου, μικρό και νόστιμό μου,
μον θάμπωσες το φως μου και δεν μπορώ να ιδώ.
Φίλα με εσύ στα χείλη κι εγώ στο μάγουλο.*

Γλυκοφέγγει

Οι στίχοι του τραγουδιού θυμίζουν Σολωμό. Γράφτηκε από τον λευκαδίτη ποιητή Ιωάννη Ζαμπέλιο (1787 - 1856). Ο συνθέτης είναι άγνωστος. Συνδυάζοντας όμως τη θητεία του Ζαμπέλιου σαν δικαστικού στην Κεφαλονιά, υποθέτω πως ο συνθέτης είναι Κεφαλονίτης.

Από μαρτυρία του πατέρα μου, η αρέκια αυτή τραγουδιόταν αποκλειστικά στη Ζάκυνθο.

*Γλυκοφέγγει και τ' άστρο τση αυγούλας
σημαδεύει πως ο ήλιος προβαίνει.
Τώρα πλέον δια εμάς δεν θα μένει
να μας βρίσκει ενωμένα τα δυο.*

*Πάει αχνίζοντας τ' ωραίο φεγγάρι
όπου μ' έδειχνε το αγνό πρόσωπό σου
μια βραδιά που μ' ένα δάκρυο δικό σου
όταν μου έλεγες: «πουλί μου σε αγαπώ».*

Εφίλησα μελαχρινή

Ένα λαϊκό αριστούργημα, από τις χαρακτηριστικές αμμιάτικες αρέκιες.

*Εφίλησα μελαχρινή Αυγούστου πρώτη μέρα.
Το στόμα μου μωσκοβολάει τριάντα μία ημέρα.*

Geranos or great zakynthian dance

Most probably the music of this dance is not Zakynthian but it is very reminiscent of instrumental music of the first half of the 18th century and in particular of Italian baroc music.

Also, as far as I know, there is no other Zakynthian dance or song written in a minor scale. It is also called Theseus' dance or Yiargitos. I must make it clear that there are two or three dances with the same name but there is no musical connection between them. I found this melody as well as the melody of the «Rejected woman» in Salvator's book called *Zante*.

Two suns and two moons

A song of love and glory, verses of which are also found in a dance from Kefalonia, as well as in a folk song from Epiros. The song is in my opinion a variation of the byzantine melody «All the generations».

*Two suns and two moons are shining today
One on your face the other one up in the clouds
You have dazzled my eyesight my little one, my pretty one
You have dazzled me and I am blind
Come kiss me on the lip so that I may kiss your cheek.*

Sweet dawn break

The verses of this song written by the Lefkadite poet Yianis Zampelios (1787 - 1856) remind one of Solomos. The composer of the music however is unknown but taking into consideration the fact that Zampelios was a judge in Kefalonia, I assume that the composer is Kefalonian. According to my father, this arekia was sung exclusively in *Zante*.

*The day breaks sweetly and the dawn star
Marks the rise of the sun
But it will no longer be possible
For dawn to find us together.
The beautiful moon dis pears into mist
The moon which one night showed me your innocent face
When with tears in your eyes
You told me «I love you my bird».*

I kissed a brown skinned girl

This folk masterpiece is typical of the arekies from the Ammos area.

*On the first day of August I kissed a brown skinned lass
For thirty one days I tasted the scent of sweetness from afar.*

Οι «Τραγουδιστάδες του Ασκηταριού» στον Πύργο Πλακεντίας στην Πεντέλη, Κρυστάλληια, 7 Ιουλίου 1984.
 «Askitario Singers» in Plakentias' castle at Pendeli, Kristallia, July 7, 1984.

Φυλακίσια ή τση φυλακής

«Φυλακίσια» ή «τση φυλακής» άκουγα μικρός, όταν με πήγαινε ο πατέρας μου σε ταβέρνες του νησιού. Έτσι έλεγαν τα δίστιχα, που το περιεχόμενό τους αναφέρεται στην παλικαριά, τον πόνο και τον έρωτα, οι παλιοί τραγουδιστάδες από τον Άμμο. Τα τραγουδούσαν με το γνώριμο τρόπο της ερωταπόκρισης και με τη συνοδεία μιας κιθάρας που έπαιζε «διπλό κοπανιαμέντο».

Σε αντίθεση με τις άλλες αρέκιες, που είναι πολυφωνικές, εδώ τραγουδάει ένας-ένας. Είναι κάτι ανάλογο με τις μαντινάδες της Κρήτης.

Φυλακίσια τα ονομάζουν, γιατί τα τραγουδούσαν στη φυλακή αυτοί που μπαίνανε από «δεντέτα» για λόγους τιμής ή από διαμάχες με τους άρχοντες. Στο «Ρεμπελιό των Ποπολάρων» της Μ. Μινώτου διαβάζουμε ένα πολύτιμο έγγραφο, που δρέθηκε στο αρχειοφυλάκειο Ζακύνθου με ημερομηνία 20 Αυγούστου 1632, σχετικά με τις διαμάχες αυτές.

Η σελινοπουλημένη Μαρία είναι ο καταχθόνιος άρχοντας που πουλάει τη συνείδησή του στα σέλινα, στο αγγλικό χρυσάφι, — και όχι στα σέλινα. «Τη Μαρία τη σελινοπουλημένη τραγουδούσαν στους δρόμους οι ζακυνθινοί και ήταν μοτίβο συνεννόησης μεταξύ εκείνων που δεν τολμούσαν να εξωτερικεύσουν ελεύθερα τη γνώμη τους...», γράφει ο Σαράντης Α. Αντίοχος στο βιβλίο του *Χρονικά Ζακύνθου*.

Συμπληρώνω ότι το τίμημα του αγώνα των ποπολάρων και των αγροτών για ανεξαρτησία και ελευθερία

(«...να μην τα λάβει άλλος κανείς τα πάθη τα δικά μας...»)

ήταν η φυλακή, ο μισεμός, η εξορία και η κρεμάλα. Από τα «φυλακίσια» δγαίνουν κι άλλα στοιχεία, όπως το ερωτικό ή το σατιρικό.

Με σμπάρα εγεννήθηκα, με κάμες με φασκιώσαν,
και με πιστολομάχαιρα στην κούνια με ασημώσαν.

Είχα μια πίκρα στην καρδιά για πάντα σκεπασμένη
πως δε μ' αγάπησε κι εμέ ποτέ μια παντρεμένη.

Σώπα μωρέ τραγουδιστή να τραγουδήσει κι άλλος,
τον πόνο που 'χω στην καρδιά να τον ακούσει κι άλλος.

Μωρή Μαρία του κηπουρού, σελινοπουλημένη,
που όλα τα κηπουρόπουλα σ' έχοννε φιλημένη.

Ω ουρανέ πατέρα μας και γης μάνα γλυκιά μας,
να μην τα λάβει άλλος κανείς τα πάθη τα δικά μας.

Μισεύω κι αποχαιρετώ τση Ζάκυνθος τα μέρη,
τση κοπελούλες τσ' όμορφες και το δικό μου ταίρι.

Η Ελευθερία, Γ. Ιακωβίδη.

Liberty, by G. Iakovidis.

Άποψη της χώρας και του Σκοπού από το Ακρωτήριο, αρχές του περασμένου αιώνα.

View of Hora and Skopos from Akrotiri, beginning of last century.

Prison songs

I first came across to prison songs when, as a young boy, my father was taking me to tavernas on the island. The old singers from the town area of Ammos were calling with this name plets the content of which refer to bravery, passion and love. They were sung in the well known question and answer style and had a double accompaniment on guitar.

Contrary to other arekies which are polyphonic, the singers of prison songs sing one by one. They are called prison songs because they were sung by prisoners who were imprisoned either for -vendetta- or for disputes with the gentry. In the -Revolt of the people-, written by Marieta Minotou, there is a valuable document which was found in the archives of Zante, dated 20th August 1632, and tells of the following in connection with these conflicts: -Maria sold for a shilling- is the infernal nobleman who sells his soul for shillings and not for celery-.

According to Sarantis A. Antiochos' book *Chronicles of Zante*, -The Zakynthians were singing *the Maria sold for a shilling* in the streets and it was a method of communication amongst those who dare not communicate their opinion freely-. I emphasise that prison, expatriation, exile, and hanging was the price people and peasants paid for freedom and independence so that -in the future nobody else would go through such sufferings as we did-. There are, however, different themes such as love and satire we come across in the prison songs.

*My birth was greeted with gunfire, daggers were my swaddling
And pistols and knives were presents at my cradle.*

*Always a bitterness was concealed deeply in my heart
For no married woman ever fell in love with me.*

*Silence oh singer, let someone else sing
Let someone else hear of the pain I have hidden in my heart.*

*Oh Maria, silly gardener's daughter sold for a shilling
You who have been kissed by all the other gardeners sons.*

*Oh father sky and sweet mother earth
Let no one else our sufferings feel.*

*I emigrate and to all of Zante I say farewell
to the beautiful young girls and my own true love.*

Έφθασε η λαμπρά στιγμή

Η λέξη «Ελληνισμός» αναφέρεται για πρώτη φορά στα ελληνικά γράμματα μετά το 1850, όπως μου είπε ο ποιητής Ν. Δ. Καρούζος. Τραγουδι προτροπικό, που θυμίζει τα πάθη και εμπυχώνες για την πορεία προς την Αγία Σοφία. Οι στίχοι είναι λόγιοι, ο δημιουργός τους μας είναι άγνωστος. Μου προκαλεί εντύπωση και θαυμασμό ότι ψάλλονταν τραγούδια με τόσο έντονο ιστορικό-πατριωτικό στίχο στη Ζάκυνθο. Αν και δεν γνώρισε τούρκικη σκλαβιά το νησί, ο λαός του τραγούδησε και με τη συγκεκριμένη αυτή αρέκια, την αποτίναξη του ζυγού της ηπειρωτικής Ελλάδας. Δεν μας ενδιαφέρει αν ο ποιητής του ίσως δεν είναι ντόπιος.

Έφθασε η λαμπρά στιγμή
για να φανεί η ανδρεία,
η πίστις και η φιλία,
ω ελληνικές καρδιές!

Ας πάμε, νέοι, ας πάμε
και η σάλπιγγα μας κράζει
και η σάλπιγγξ μας προστάζει,
προστάζει, εμπρός παιδιά!

Πάρα πολύ που αφήσαμε
τον Τούρκο στην πατρίδα,
ας λάβουμε φροντίδα
ο Τούρκος να διωχτεί.

Η Αγία Σοφία θ' ανοίξει,
ιερεύς θα λειτουργήσει,
θα λάμψει ο Ελληνισμός.

Όθεν είσθε των Ελλήνων

Ο «Ύμνος προς την Γαλλίαν» ή «Παιάνας του Μαρτελάου» ήταν δημοφιλέστατο ποίημα και τραγούδι στην εποχή του. Όταν τον Ιούλιο του 1797 ήρθαν στο νησί οι Γάλλοι Δημοκρατικοί, ο ρασοφόρος Μαρτελάος οργάνωσε στον Πλατύφορο ένα λαϊκό πανηγύρι, εκεί όπου κάηκε η χρυσή βίβλος και φυτεύτηκε το δέντρο της Ελευθερίας, που ποτέ τέτοιο δεν γνώρισε η Ζάκυνθος. Μέσα σε σημαίες, αρέκιες, καμπάνες που σήμαιναν πανηγυρικά, ήχους λαϊκών χορών, φλογερούς πατριωτικούς λόγους και μερτίες, ο πνευματικός αυτός πρόδρομος της εθνεγερσίας του 1821 εμπνεύστηκε τον ύμνο του, που αρχίζει με το πρώτο τετράστιχο του τραγουδιού μας:

Όθεν είσθε των Ελλήνων
παλαιά ανδρειωμένα
κόκαλα εσκορπισμένα
λάβετε τώρα πνοήν.

Το μουσικό θέμα του τραγουδιού είναι παραλλαγή της γαλλικής Marseillaise του Rouget de Lisle, φυσικά περασμένο μέσα από τα φίλτρα της λαϊκής ζακυνθινής δημιουργίας. Έχω δε τη γνώμη ότι ο Μαρτελάος προσάρμοσε τον τονισμό στον ύμνο.

Το δεύτερο τετράστιχο είναι του Γιάννη Λογοθέτη ή Γούλιαρη, άρχοντα και εχθρού της Γαλλικής Επανάστασης. Ας σημειωθεί ότι ο Γούλιαρης παρόδωσε τον ύμνο του Μαρτελάου. Η παρωδία αρχίζει:

Ποιος αγρίκησε ποτέ του
κόκαλα πνοήν να εκβάλλον,
σάλπιγγα να καταλάβουν
κι οχ τα μνήματα να εβγούν;

Αναρωτιέται κανείς, πώς τραγούδησαν το δεύτερο μέρος με τους στίχους του Γούλιαρη οι τραγουδιστάδες της ταβέρνας- λιθανόν να το έκαναν για πειραχτικούς ή πολιτικούς λόγους.

The shining hour has come

The poet Nikos Karouzos informed me that we first come across the word Hellenism in Greek literature only after 1850. This stimulating song reminds people of their suffering and encourages them to march to the temple of Aghia Sophia where all the hopes of the Hellenes were lying. The verses are learned but the poet is unknown. It impresses me and I also feel admiration when songs like this are sung in Zante. Despite the fact that this island was never under Turkish domination, its people sang this arekia about the lifting of the yoke from mainland Greece. It is of little concern that the poet is not Zakynthian.

Now has come the shining hour
For bravery to appear
For faith and comradeship
O, hearts of Greece!

Let us go, oh young ones, let us go
The trumpet calls
The trumpet orders us
On, on my children.

For too long have we allowed
The turks in our motherland
Let us now ensure
We cast them out.

The temple door of Aghia Sophia will open wide
The priest will celebrate mass
And Hellenism will shine.

Wherever you are, bones of the hellenes

The «Hymn to France» or «Martelaos' paeon» was the most popular poem and song of its time. When in July 1797 the French Democrats arrived on the island of Zante, the priest Martelaos organised in the Platyforos a popular fair the like of which Zakynthians had never experienced. There, the Golden Bible was burnt and the Tree of Freedom was planted. Amongst flag waving, festivities bell ringing, arekies singing, folk dancing, passionate patriotic speeches and myrtle decorations, this spiritual herald of the 1821 national revolution inspired his hymn which starts with the following couplet:

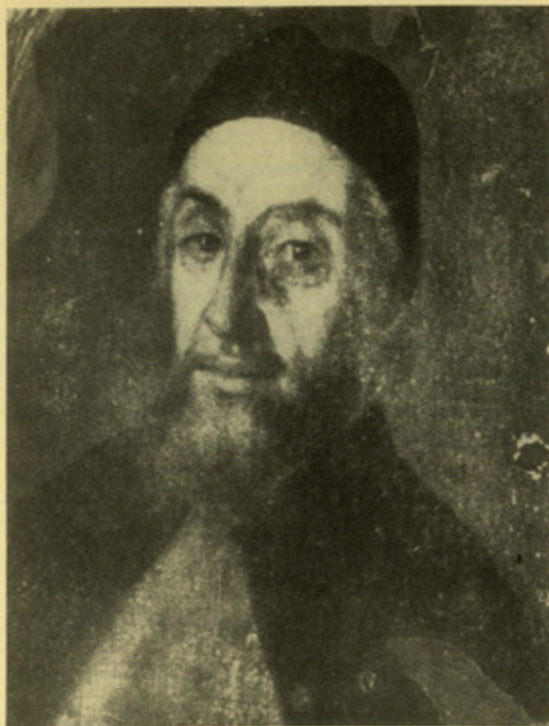
Wherever you are scattered
Old and brave
Bones of the Hellenes
Start breathing now.

The musical content of the song is a variation of the French Marseillaise by Rouget de Lisle. It has of course felt the influence of the Zakynthian folk creativity. I am of the opinion that Martelaos adjusted the music to the poem.

The second tetrastich was written by Yiannis Logothetis or Gouliaris, nobleman who was hostile to the French revolution. It is worth mentioning that Gouliaris parodied Martelaos' poem. The parody starts as follows:

Who has ever heard of bones
To start breathing
To take up a trumpet
And leap from the graves?

I wonder how the taverna singers sang the second part of the song with Gouliaris' verses. I assume that, whichever the tune was, it was expressed with full sarcasm as well as a display of their political differences.

Αντώνιος Μαρτελάος (λάδι σε μουσαμά), Ν. Καντούνη.
Antonios Martelaos (oil painting), by N. Kantounis.

Στ' άγρια θουνά

Πρόκειται για πατριωτικό τραγούδι, και μάλιστα με στίχους που δεν φανερώνουν άμεσα το νόημά του· και θέβαια για τον κατακτητή.

«Στ' άγρια θουνά είναι τα θεριά», εννοεί τους κλέφτες και αρματολούς, τον Κολοκοτρώνη, τον Καραϊσκάκη.

«Και στο γιάλο δελφίνι», υπαινίσσεται τον ελληνικό στόλο, την Μπουμπουλίνα, τον Κανάρη.

«Τους πόνους, τις λαβωματιές, πολλά γρικάει και 'Κείνη», πολλά έχει υποφέρει, αφουγκράζεται και περιμένει την ανάσταση η Πατρίδα. Στο δεύτερο μέρος του τραγουδιού, με τα επιφωνήματα, γίνεται μια ευχή, ύμνος και πανηγυρισμός.

Στ' άγρια θουνά είναι τα θεριά
και στο γιάλο δελφίνι.
Τους πόνους, τις λαβωματιές,
πολλά γρικάει και 'Κείνη.
Τριά λαρά λαρί λαρό, ο!

Στων Ψαρών

Το επίγραμμα αυτό του Σολωμού υποστηρίζω ότι τραγουδιόταν και στην εποχή του με την ίδια λαϊκή μελωδία που τώρα ακούμε. Υπάρχει κι άλλη μουσική παραλλαγή, περισσότερο έντεχνη και πολύ κοντά στην καντάδα, με την υπογραφή του σατιρικού ποιητή και συνθέτη Γιάννη Τσακασιάνου (1853-1908).

Στων Ψαρών την ολόμανρη ράχη
περπατώντας η Δόξα μονάχη
μελετά τα λαμπρά παλικάρια
και στην κόμη στεφάνι φορεί,
γεναμένο από λίγα χορτάρια
που είχαν μείνει στην έρημη γη.

Η Δόξα, Ν. Γύζη.
Glory, by N. Gyzis.

In the mountain wilderness

In this patriotic song the symbolism avoids direct reference to the Turkish conqueror. «In the mountain wilderness are the beasts» refers to *kleftes* and *armatolous*, to Kolokotronis and Karaiskakis.

«And at the sea shore lies a dolphin» means of course the Greek navy, the heroine Boubouli-na and hero Kanaris. «She listens to the multitudinous sounds of pain and wounds» means that although the motherland Greece has undergone much suffering, she hears to the signs and awaits liberation from her slavery. The second part of the song becomes a wish, a creed, a celebration.

Beasts lurk in the wild mountains
Near the sea shore dolphins lie
And Greece listend to the multitudinous
Sounds of pain and wounds.
Tria lara lari laro, o!

On the ridge of Psara

I am of the opinion that this epigram of Solomos was sung in its own day with the same folk melody as today. There is also another musical variation more elaborate and nearer to a serenade which bears the signature of the satirical poet and composer Yianis Tsakasianos (1853-1908)

On the black scorched ridge of Psara
Glory walks alone and lonely
Observing brave and fallen men
She wears a garland on her head
Made from a little grass
All that remains alive on the devastated island.

Translated by Roula Melitas and Ian Pollard

ΛΑΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

1. **Τελάλημα**
(Καμπάνες, Ταμπουρλονιάκαρα, Τελάλης)
2. **Λεβαντίνικος ή Συρτός Ζακυνθινός**
(Κάλβειο Παραδοσιακό Συγκρότημα)
3. **Ο Πικραμένος**
(Δημήτρης Λάγιος, Κάλβειο)
4. **Γιαργιτός ή Χορός του Θησέα**
(Παναγιώτης Κόκλας, νιάκαρα, Γιώργης Κόκλας, νταούλι)
5. **Η Απαρνημένη**
(Γεωργία Άνθη, Δημήτρης Λάγιος, Κάλβειο)
6. **Η Άμοιρη**
(Δημήτρης Λάγιος, Κάλβειο)
7. **Το Αλφαβητάρι**
(Δημήτρης Λάγιος, Μιχάλης Άνθης, Κώστας Ρομάντης, Κάλβειο)
8. **Γέρανος ή Μεγάλος Ζακυνθινός**
(Δημήτρης Μαρίνος, μαντολίνο, Γιάννης Παπαδόπουλος, βιολί, Κάλβειο)

ΑΡΕΚΙΕΣ

1. **Δuo ήλιοι, δυο φεγγάρια**
(Νίκος Ντάσης, Τραγουδιστάδες του Ασκηταριού)
2. **Γλυκοφέγγει**
(Λυκούργος Μποζίκης, Ασκηταριό)
3. **Εφίλησα μελαχρινή**
(Τάσης Πάτρας, Ασκηταριό)
4. **Φυλακίσια ή τση φυλακής**
(Δημήτρης Λάγιος, Μιχάλης Άνθης, Κώστας Ρομάντης, Κάλβειο)
5. **Έφθασε η λαμπρά στιγμή**
(Σταύρος Χριστοδουλόπουλος, Ασκηταριό)
6. **Όθεν είσθε των Ελλήνων**
(Δημήτρης Σταμίρης, Ασκηταριό)
7. **Στ' άγρια βουνά**
(Σπύρος Σταμίρης, Ασκηταριό)
8. **Στων Ψαρών**
(Οδυσσεάς Κεφαλληνός, Σπύρος Δαφαράνος, Κάλβειο)

Έρευνα, καταγραφή, σχόλια, επεξεργασία, διδασκαλία, ιστορική εισαγωγή και ανάλυση τραγουδιών: **Δημήτρης Λάγιος**

FOLK SONGS OF ZANTE

RURAL SONGS

1. **Town crier's song**
(Bells, Tambourloniakara, Town crier)
2. **Levantine dance**
(Kalvio Traditional Group)
3. **The wreched man**
(Dimitris Lagios, Kalvio)
4. **Giargitos or Theseus' dance**
(Panagiotis Coclas, niakara, Giorgis Coclas, daouli)
5. **The rejected woman**
(Giorgia Anthi, Dimitris Lagios, Kalvio)
6. **The luckless woman**
(Dimitris Lagios, Kalvio)
7. **The alphabet**
(Dimitris Lagios, Michalis Anthis, Kostas Romantis, Kalvio)
8. **Geranos or the Great Zakynthian dance**
(Dimitris Marinos, mandoline, Giannis Papadopoulos, viol in, Kalvio)

AREKIES

1. **Two suns and two moons**
(Nikos Dasis, Askitario Singers)
2. **Sweet dawn break**
(Lykourgos Bozikis, Askitario)
3. **I kissed a brown skinned girl**
(Tasis Patras, Askitario)
4. **Prison songs**
(Dimitris Lagios, Michalis Anthis, Kostas Romantis, Kalvio)
5. **The shining hour has come**
(Stavros Christodoulouopoulos, Askitario)
6. **Wherever you are, bones of the Hellenes**
(Dimitris Stamiris, Askitario)
7. **In the mountain wilderness**
(Spyros Stamiris, Askitario)
8. **On the ridge of Psara**
(Odysseus Kefalinos, Spyros Dafaranos, Kalvio)

Research, recorded, arranged, and taught by **Dimitris Lagios**

«ΚΑΛΒΕΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ»

Πρώτοι: Νίκος Ντάσης, Σπύρος Δαφαράνος, Μιχάλης Άνθης.
Σεκόντοι: Σπύρος Κεφαλληνός, Πόπος Ξένος, Γεωργία Άνθη.
Τέρτσες: Οδυσσεύς Κεφαλληνός, Κώστας Ρομάντης.
Μπάσοι: Τάσης Κεφαλληνός, Διονύσης Μάνεσης, Κώστας Σταυρόπουλος.
Σουλτάνα: Δημήτρης Λάγιος.
Μαντολίνο: Δημήτρης Μαρίνος.
Βιολί: Γιάννης Παπαδόπουλος.
Κιθάρα ακουστική: Στέλιος Καρύδας.
Κιθάρα κλασική: Γιώργος Σκαβάρας.
Νταούλι: Γιώργος Λαβράνος.

«ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΑΔΕΣ ΤΟΥ ΑΣΚΗΤΑΡΙΟΥ»

Πρώτοι: Νίκος Ντάσης, Τάσης Πάτρας, Νίκος Κεφαλληνός.
Σεκόντοι: Σπύρος Σταμίρης, Σταύρος Χριστοδουλόπουλος,
Γιάννης Γρυπάρης.
Τέρτσες: Δημήτρης Σταμίρης, Νίκος Ζαχαρόπουλος.
Μπάσοι: Λυκούργος Μποζίκης, Γιάννης Σταμίρης, Γιάννης Νικολόπουλος.
Σουλτάνες: Δημήτρης Σταμίρης, Δημήτρης Λάγιος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το Κάλβειο Μουσικό Σχολείο με τα «Λαϊκά Τραγούδια της Ζάκυνθος» κάνει την πρώτη του διοργανωτική έκδοση, που αποτελεί προσπάθεια για τη διάσωση και διάδοση της μουσικής παράδοσης του νησιού.

Ευχαριστώ θερμά για την πολύτιμη βοήθεια στη δημιουργία αυτού του έργου:

Την ποιήτρια Ρούλα Μελίτα - Pollard, τη δημοσιογράφο Κρύστα Αγαλιώτου - Γιακουμέλου, την αρχαιολόγο Κλαίρη Σκανδάμη.

Τον γραφίστα Σπύρο Καραχρήστο και τον Κώστα Τσιάνη.

Τους γυμναστές Ελένη Τετράδη, Πηγή Κεφαλληνού και Άγγελο Βισβάρδη.

Τους δημοσιογράφους Χριστίνα Μανταίου και Γιάννη Χρυσικόπουλο.

Τον αρχιτέκτονα Άκο Αβραάμ και τον σλλέκτη Μάνο Χαριτάτο.

Τον μουσικό Μάρκο Δραγούμη, τον ποιητή Μάνο Ελευθερίου, τη ζωγράφο Κατερίνα Χαριάτη και την κυρία Κούλα Ζώη. Το δικηγόρο Jan Pollard. Τους φωτογράφους: Κώστα Μανώλη, Τούλα Μπράτη και Χριστόδουλο Σούρημη.

Τον ποιητή Στρατή Πασχάλη, τον σκηνοθέτη Σάκη Φοινινή, τον δικηγόρο Νίκο Λούντζη.

Το πολιτιστικό σωματείο «Μουσικό Ασκητάρειο της Ζάκυνθος», τον πρόεδρό του Νίκο Κεφαλληνό και το διοικητικό συμβούλιο: Διονύση Γράμπα, Αντώνη Γιατρά, Νίκο Ντάση, Κώστα Φοινινή, Δημήτρη Μαρίνο, Σταυρούλα Τσουκαλά.

Το Μουσείο Μπενάκη, την Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου.

Τους ερασιτέες της τέχνης «Τραγουδιστάδες του Ασκηταριού» και το «Κάλβειο Παραδοσιακό Συγκρότημα».

Επίσης θερμές ευχαριστίες σε όλους τους φίλους που βοήθησαν για να γίνει αυτή η δουλειά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σπύρος Μοτσηνίγος: *Νεοελληνική Μουσική*.
- Γεωργίου Κουσιάδη: *Ελληνικοί και Ευρωπαϊκοί Χοροί*.
- Paul Landormy: *Ιστορία της Μουσικής*.
- Salvator: *Zante*.
- Μαριέττας Μινότου: *Τραγούδια από τη Ζάκυνθο*.
- Λεωνίδα Ζώη: *Ιστορικό - Λαογραφικό Λεξικό Ζακύνθου*.
- Ντίνου Κονόμου: *Το Ζακυνθινό ράσο στη εθνεγερσία*.
- Νικολάου Βαρδιάνη: *Ζάκυνθος*.
- Γιάννη Χρυσικόπουλου: *Σύντομη Ιστορία Ζακύνθου*.
- Γιάννη Χρυσικόπουλου: *Βιβλιοθήκη Ζακυνθινών μελετών*.
- Ζακυνθινής Εστίας: *Χρονικά Ζακύνθου*.
- Κρύστα Αγαλιώτου - Γιακουμέλου: *Ζάκυνθος '82 '84*.
- Ιωσήφ Γκρέκα: *Γύρω από τους εθνικούς μας Χορούς - Οι χοροί της Ζακύνθου*.
- Φώιδου Ανωγιαννάκη: *Ελληνικά Λαϊκά Μουσικά Όργανα*.

Τα έσοδα της έκδοσης αυτής θα καλύψουν τα έξοδα μιας δεύτερης εργασίας, που ετοιμάζει το «Κάλβειο Μουσικό Σχολείο».

KALVIO TRADITIONAL GROUP

First voice: Nikos Dasis, Spyros Dafaranos, Michalis Anthis.
Second voice: Spyros Kefalinos, Popos Xenos, Georgia Anthi.
Third voice: Odysseus Kefalinos, Kostas Romantis.
Bass: Tasis Kefalinos, Dionisis Manesis, Kostas Stavropoulos.
Tenor: Dimitris Lagios.
Mantolin: Dimitris Marinos.
Violin: Yiannis Papadopoulos.
Acoustic guitar: Stelios Karydas.
Classical guitar: Giorgos Skavaras.
Skin drum: Giorgos Lavranos.

ASKITARIO SINGERS

First voice: Nikos Dasis, Tasis Patras, Nikos Kefalinos.
Second voice: Spyros Stamiris, Stavros Christodoulopoulos, Yiannis Gryparis.
Third voice: Dimitris Stamiris, Nikos Zacharopoulos.
Bass: Lycourgos Bozikis, Yiannis Stamiris, Yiannis Nicolopoulos.
Tenors: Dimitris Stamiris, Dimitris Lagios.

ACKNOWLEDGEMENTS

The Kalvio School of Music makes its first record production with the «Folk Songs of Zante», which is an endeavor to preserve and make widely known the musical tradition of the island.

I would like to express my gratitude to the following people for their invaluable help in the creation of this work:

The poetess Roula Melitas, the journalist Krysta Agaliotou - Giakoumelou.

The archaeologist Claire Skandamis, modeller Spyros Karachristos, the gym instructors Hellen Tetradis, Pigi Kefalinos and Angelos Visvardis, the journalists Yiannis Chrisikopoulos and Christina Mantaios, the architect Akos Abraham and Manos Charitatos.

The music expert Markos Dragoumis, the poet Manos Eleftheriou, the painter Katerina Chariatis and Mrs. Koula Zois.

The lawyer Jan Pollard.

The photographers Kostas Manolis, Toula Brati and Christodoulos Sourbis.

The cultural association the «Musical Askitaro of Zakynthos», the president Nikos Kefalinos and the administrative consul Dionysis Grampsas, Antonis Yiatras, Nicos Dasis, Kostas Fininis, Dimitris Marinos, Stavroula Tsoukala.

BIBLIOGRAPHY

- Spyros Moutsenigos: *Neohellenic Music*.
- Georgios Kousiadis: *Greek and European Dances*.
- Paul Landormy: *History of Music*.
- Salvator: *Zante*.
- Marieta Minotou: *Songs from Zante*.
- Leonidas Zois: *Historical and Folkloric Dictionary of Zante*.
- Dinos Conomos: *The clergy of Zante during the Revolution of Independence*.
- Nikolaos Varvianis: *Zakynthos*.
- Yiannis Chrisikopoulos: *Concise History of Zante*.
- Yiannis Chrisikopoulos: *Library of Studies about Zante*.
- Krysta Agaliotou - Giakoumelou: *Zante '82 '84*.
- Estia of Zante: *Zante's Chronicles*.
- Joseph Greka: *About our national dances - Dances of Zante*.
- Fivos Anogiannakis: *Greek popular musical Instruments*.

The proceeds from this record will assist with the expenses of a further recording to be made by the Kalvio School of Music.